

PROGRAMMA STUDIEDAG

EENZAAMHEID EN SOCIAAL ISOLEMENT

21 OKTOBER 2021

Met deze studiedag willen de VGC en Odisee Hogeschool inzetten op een intersectorale **ontmoeting en uitwisseling** rond het thema eenzaamheid en sociaal isolement. In de voormiddag volgen we vanop verschillende locaties in Brussel een **livestream uiteenzetting**, die een kader schept en een gemeenschappelijke taal voorop stelt om met mekaar in gesprek te gaan. In de namiddag bieden **workshops** kans op een rijke uitwisseling. Het doel van de dag is om Brusselse professionals en beleidsmedewerkers binnen het ruime netwerk van de VGC te **informer**, **sensibiliseren en inspireren**, zodat we samen kunnen bouwen aan een stad met meer verbondenheid.

Voormiddag (9.30 tot 13 u.)

In opdracht van de VGC werkte Odisee Hogeschool de afgelopen jaren aan het **Project Resokit**. Naast een literatuurstudie rond eenzaamheid en sociaal isolement in de stad, praktijkverkenningen bij Brusselse organisaties, een lerend netwerk en een coachingstraject met de Brusselse Lokale Dienstencentra, werd er ook gewerkt aan de methodiek Resokit, een website met handvaten en instrumenten gericht op het uitbouwen van netwerken in stadsbuurten. De resultaten van het project worden tijdens het voormiddagdeelte in de kijker gezet.

9 u. **Onthaal** op de verschillende locaties in Brussel.

9.30 u. **Gastvrouw Leslie Hodge** (VRT-journaliste, psycholoog en auteur van het boek “Eenzaam tussen mensen”), loodst ons doorheen de **voormiddag**, die live gestreamd wordt vanuit het Brussels Parlement.

9.40 u. **Welkomstwoord door Fouad Ahidar** (voorzitter Raad van de VGC)

9.50 u. **Setting de scene: het scheppen van een kader en gemeenschappelijke taal rond eenzaamheid en sociaal isolement (Harm Deleu, Odisee)**

- Wat is het verschil tussen eenzaamheid en sociaal isolement?
- Welke soorten eenzaamheid bestaan er?
- Waarom rust er zo’n groot taboe op dit thema?

10.05 u. **Eenzaamheid en sociaal isolement in onze grootstad Brussel (Jan Claeys, Odisee)**

- Wat zijn de oorzaken van eenzaamheid?
- Hoe zien we deze terugkeren in de stad?
- Wat zijn bevindingen en aandachtspunten voor Brussel?

10.20 u. **Bewegingsintermezzo door Les Gazelles de Bruxelles**, een Brusselse loopgroep die beweging en gezonde voeding aangrijpt om ontmoeting tot stand te brengen en eenzaamheid tegen te gaan.

10.30 u. **De betekenis van de stadsbuurt en de verbinding met informele netwerken (Frank Meys en Mieke Schrooten, Odisee)**

- Hoe leven we samen in de stad?
- Wat is de betekenis van de stadsbuurt?
- Waarom en hoe slaan we bruggen tussen formele en informele netwerken?

11.10 u. ***Les Choux de Bruxelles, een koor onder de vleugels van Samenlevingsopbouw Brussel, zingen voor ons hun nieuw lied over Corona, gemis en eenzaamheid.***

11.15 u. ***Koffiebreak***

11.30 u. **Aanbevelingen voor praktijk en beleid (Inge Verhaegen, Odisee)**

- Wat zijn mogelijke strategieën om eenzaamheid en isolement aan te pakken?
- Wat kunnen burgers, organisaties en overheid doen?

12 u. **Lancering website Resokit - www.resokit.be**

12.05 u. ***Poetry slam door Petit Jean***

Jan Asselberghs woont in Sint Gillis, heeft een hart voor Brussel, is rapper en slamdichter en huisdichter bij Het Charme Offensief.

12.15 u. **Slotbeschouwing door Willie Oldengarm en de VGC-Collegeleden**

Willie Oldengarm, sociaal gerontoloog en adviseur van het nationale Actieprogramma Eén Tegen Eenzaamheid van het Nederlands Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, geeft haar kijk mee en gaat in gesprek met VGC-Collegeleden Elke Van den Brandt, bevoegd voor Begroting, Welzijn, Gezondheid, Gezin en Stedelijk beleid en Pascal Smet, bevoegd voor Cultuur, Jeugd, Sport en Gemeenschapscentra.

12.45u ***Wegwijs in het namiddagprogramma (Leslie Hodge)***

Lunch en uitwisseling (13 tot 14 u.)

Namiddag (14 tot 16 u.)

In elf thematische workshops denken we samen na over goede praktijken, dilemma's en uitdagingen rond het centrale thema. Je brengt eigen ervaring in en doet concrete inspiratie op voor je werking. Je volgt één workshop uit onderstaande mogelijkheden, maar kan in de inschrijvingstool wel verschillende voorkeuren opgeven:

1) Digitaal verbinden

De coronapandemie zorgde voor een digitale versnelling, die voor heel wat organisaties een omwenteling van hun dagelijkse praktijk betekende. We gaan dieper in op de kansen die dit 'digitaal nabij zijn' biedt. Daarnaast belichten we de kracht van online buurtnetwerken, hoe ze werken, met specifieke aandacht voor de Brusselse realiteit. Tenslotte staan we stil bij de uitdagingen van 'blended' werken, en de voor- en nadelen voor gebruikers en aanbieders.

Sprekers: Anastasia Van den Bossche (HOPLR), Ilyas Mouani (Nakama vzw), Liesbet Van Praet (CAW Brussel) en Jan De Bie (JAC)

Locatie: Gemeenschapscentrum De Rinck, Anderlecht

2) De buurt als hefboom tegen eenzaamheid

De aanpak van eenzaamheid en sociaal isolement vertrekt vaak van een lokale benadering. Een buurtgerichte aanpak, in de context waar mensen leven, vraagt om een goede connectie van organisaties met hun buurt. Maar hoe kan je de buurt lezen, welke methodieken zijn er voorhanden, hoe kom je mensen in sociaal isolement op het spoor, wat kan de inzet op sociaal gewaardeerde rollen opleveren, en hoe breng je cultuursensitiviteit binnen in een buurtgericht zorgmodel?

Sprekers: Charlotte Hanssens (Buurtpensioen), Birsen Taspinar (zelfstandig psychologe en betrokken bij het project cultuursensitieve zorgambassadeurs), Harm Deleu en Inge Verhaegen (Odisee)

Locatie: Jeugdwerking Ratatouille, Schaarbeek

3) Samenwerken met informele spelers

Eenzaamheid en sociaal isolement vragen om een gezamenlijke aanpak, van beleid, middenveld en burgers. Maar wat is nu precies het verschil tussen formele, informele en niet-formele spelers en wat is sociaal schaduwwerk? Hoe kom je als organisatie informele spelers op het spoor en hoe kan een buurtanalyse daarbij helpen? Wat zijn kansen en valkuilen bij het samenwerken met informele spelers?

Sprekers: Erika Vandeplass (Brede School De Kriek, Schaarbeek), Gianni Canu (Internationaal Comité), Frank Meys en Mieke Schrooten (Odisee)

Locatie: Gemeenschapscentrum De Markten, Brussel

4) Eenzaamheid bij jongeren bespreekbaar maken

Op eenzaamheid bij jongeren rust een groot taboe, terwijl ze naast ouderen de belangrijkste risicogroep vormen. Eenzaamheid bespreekbaar maken is essentieel. Maar hoe doe je dat in veilige condities? Welke aanpakstrategieën of preventieve maatregelen kunnen deze generatie helpen? Hoe kan je jongeren begeleiden bij belangrijke transitieën in hun leven, waar eenzaamheid op de loer ligt? En wat zijn extra uitdagingen voor Brussel?

Sprekers: Jolande van Gerwe (Join Us Nederland), Koen Lafaut (TEJO BXL), Lamia Cheba (Jeugdcentrum BAZZZ), Alexandra Smarandescu (voormalig voorzitter Vlaamse Jeugdraad, studente aan de KUL)

Locatie: Gemeenschapscentrum De Rinck, Anderlecht

5) Corona: lessen die blijven plakken

De coronacrisis confronteerde ons ook met de 'eenzaamheidspandemie'. Het zorgde voor een vergrootglas op de eenzaamheid en het sociaal isolement van vele Brusselaars. In deze workshop vertellen vier praktijkwerkers wat zij bijleerden over eenzaamheid en sociaal isolement. Hoe gingen ze tijdens de lockdowns om met de sociale noden van hun publiek? Welke nieuwe acties ondernamen ze en wat willen ze daarvan behouden? Wat willen ze verder ontwikkelen? Geïnspireerd door de sprekers wissel je met andere eerstelijns werkers uit over je eigen praktijkervaring tijdens corona.

Sprekers: Angela van de Wiel (Samenlevingsopbouw Brussel), Hans Meirlaen (Lokaal Dienstencentrum Miro, Vorst), Malika Saissi (Gemeenschapscentrum De Vaartkapoen, Molenbeek), VGC-Sportdienst (An Van Buggenhout & Jochen Turlousse)

Locatie: Zaal Excelsior, Anderlecht

6) Wat als een groep te bedreigend is?

Niet iedereen voelt zich op zijn gemak in groep of tijdens een groepsactiviteit. Mensen die een lange tijd, om welke reden dan ook, in sociaal isolement geleefd hebben, kunnen het als moeilijk of overweldigend ervaren opnieuw aan te sluiten bij een groep. Hoe zorg je ervoor dat iedereen aan zijn trekken komt tijdens groepsactiviteiten. Hoe creëer je een veilige plek voor mensen? Waar kan een individueel aanbod complementair werken en bestaat er iets als 'eenzaamheidssensitieve' activiteiten?

Sprekers: Sandra Amadei (Gemeenschapscentrum Op Weule), Najila Aloui (Citizenne), Sigrid Arents (Huis der Gezinnen), Bregt Geukens (GC De Kriekelaar), An Bruggeman (Wijkgezondheidscentrum Medikuregem)

Locatie: Gemeenschapscentrum Op Weule, Sint-Lambrechts-Woluwe

7) Een structurele aanpak van eenzaamheid en sociaal isolement door de overheid

Tijdens deze workshop bekijken we wat overheden, op verschillende bestuursniveaus, kunnen ondernemen om eenzaamheid en sociaal isolement op een structurele en duurzame manier aan te pakken. Wat kunnen we hieromtrent leren van Nederland, waar de centrale overheid met een landelijk actieplan de lokale besturen over heel het land ondersteunt? Hoe kunnen lokale besturen de krachten bundelen met middenveldorganisaties en terreinwerkers om te komen tot mooie resultaten?

Spreker: Willie Oldengarm (Nederlands Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport - Actieprogramma 'Eén tegen eenzaamheid') gaat hierover in gesprek met de deelnemers.

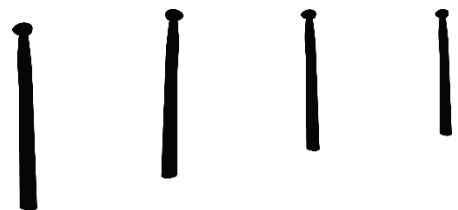
Locatie: Gemeenschapscentrum De Markten, Brussel

8) Een eenzaamheids sensitief beleid van organisaties

Eenzaamheid hoort bij het leven en komt overal voor. Organisaties kunnen een belangrijke schakel zijn in de preventie en de strijd tegen eenzaamheid, niet enkel voor hun doelpubliek maar ook voor hun eigen medewerkers. Hoe kun je zien dat mensen zich (misschien) eenzaam voelen? Hoe leer je de signalen op de werkvloer herkennen en wat kan je er mee doen? Vooral: Hoe knoop je een gesprek aan? Na een monoloog door Kees van Loenen volgt een interactief gesprek. Hierbij ligt de focus op wat je zelf kan doen wanneer je eenzaamheid in je omgeving opmerkt, en meer concreet op de werkvloer.

Sprekers: Astrid Arts (Stichting Humanitas, Coalitie Erbij Rotterdam) en Kees van Loenen (trainingsacteur)

Locatie: Gemeenschapscentrum De Kriekelaar, Schaarbeek

9) Werkmodellen voor netwerkversterking getoetst aan de praktijk

Hoe kan het versterken van iemands netwerk vereenzaming tegengaan? In deze workshop hebben we het over verschillende werkmodellen om aan netwerkversterking te doen. Wat zijn de sterktes en zwaktes van deze modellen? Welke kanttekeningen moeten we plaatsen? En hoe ziet dit eruit in de praktijk?

Sprekers: Kristien Nys (Odisee Hogeschool), Noor Seghers (Magenta, BurgersAanZet), Edwin Hacken (Buurthuis Chambéry), Amina Lutumba (cultuursensitieve zorgambassadeur bij Lokaal Dienstencentrum Cosmos vzw), Emilie Van Daele (Lus vzw)

Locatie: Gemeenschapscentrum Op Weule, Sint-Lambrechts-Woluwe

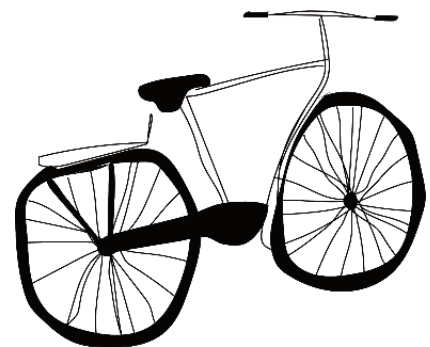

10) De inrichting van onze publieke ruimte als bindmiddel

De manier hoe we onze steden en publieke ruimte ontwerpen kan sociale verbinding aanmoedigen of net tegengaan. In deze workshop willen we uitzoeken hoe publieke ruimte de stadsbewoner beïnvloedt. Hoe kunnen we dus onze publieke ruimte inrichten om ontmoetingen en netwerkvorming te stimuleren. Hoe kunnen we er de fysieke en mentale toegankelijkheid vergroten?

Sprekers: Elsa Marchal (team Brusselse bouwmeester), Filip Keymeulen (Diogenes), Alessio Porcelli (Parckfärm)

Locatie: Jeugdwerking Ratatouille, Schaarbeek

11) Eenzaamheid in beeld: documentaire “The Swedish Theory of Love”

Bijna de helft van alle Zweden leeft alleen. Ongeveer een kwart sterft alleen. Schokkende cijfers. In de documentaire “The Swedish Theory of Love” suggereert Erik Gandini dat de Zweedse overheid een belangrijke rol speelt in de eenzaamheid die er heerst. Volgens de maker is Zweden het eenzaamste land ter wereld. Verschillende kanten van de Zweedse maatschappij komen naar voren die telkens een ander licht werpen op eenzaamheid en individualisme: immigranten die een nieuw leven proberen op te bouwen, het contrast dat een Zweedse dokter ervaart in Ethiopië, alleenstaande moeders, een onderneming die focust op mensen die alleen sterven. In het nagesprek leggen we de link met de Brusselse realiteit, en hoe we hiermee omgaan.

Moderator: Erik Claes (Odisee)

Locatie: Muntpunt

